GEMEENTE BEUNINGEN

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Adviesrecht en verplichte participatie Omgevingswet	Raadsvergadering	:	10 oktober 2023
Nummer(agenda)	:		Commissie 1	:	19 september 2023
Registratienummer	:	bb22.00738	Datum	:	
Registratiecode	:		Commissie 2	:	
Auteur	:	Christine Hutting	Datum	:	
Status	:	Openbaar	B&W-vergadering	:	15 november 2022
Persgesprek	:		Portefeuillehouder	:	S. Versluijs

Samenvatting
De Omgevingswet gaat in werking treden (voorlopige datum 1 januari 2024[1]). Gemeenten hebben verschillende wettelijke instrumenten tot hun beschikking om de wet in de praktijk uit te kunnen voeren. Naast de kerninstrumenten kan de gemeenteraad ervoor kiezen instrumenten in te zetten bij particuliere initiatieven, namelijk het adviesrecht en verplichte participatie. Om dit te bereiken wordt een lijst van gevallen voorgesteld.

Besluit om
1. In te stemmen met bijgevoegde 'lijst van gevallen' waarin bindend advies en participatie verplicht zijn;
2. Deze werkwijze te hanteren vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet en na 1 jaar evalueren.

Dit raadsvoorstel is aangehouden tijdens de raad op 18 april 2023 en is opnieuw geagendeerd voor de raadsvergadering op 10 oktober 2023.

Inleiding
De Omgevingswet gaat in werking treden (voorlopige datum 1 januari 2024[1]). De Omgevingsvergunning onder de Omgevingswet is een van de kerninstrumenten waar enkele besluiten voor nodig zijn voor de inwerkingtreding. Deze gaan over verplichte participatie en het adviesrecht.

<u>Participatie</u>
Overheden moeten regels opnemen over participatie bij toepassing van de gemeentelijke kerninstrumenten (omgevingsvisie, omgevingsprogramma, omgevingsplan, omgevingsvergunning). Zodat vroegtijdige participatie binnen deze instrumenten al is geborgd.
Voor particuliere initiatieven is participatie niet verplicht, 'tenzij'. U als gemeenteraad kan onder de Omgevingswet bepalen in welke gevallen van initiatieven die niet passen binnen het Omgevingsplan (buitenplanse activiteiten), participatie toch als een verplichting wordt aangemerkt.

<u>Adviesrecht</u>
Daarnaast is het onder de wet mogelijk dat u gevallen aanwijst voor buitenplanse activiteiten waarin een bindend advies nodig is van de gemeenteraad om af te wijken van het omgevingsplan. Voor de niet-aangewezen gevallen vervalt het adviesrecht, wat vergelijkbaar is met de huidige 'verklaring van geen bedenkingen'.

De Omgevingswet biedt dus twee instrumenten die u als gemeenteraad kan inzetten bij afwijkingen op het Omgevingsplan:
1. Verplichte participatie door een initiatiefnemer bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten;
2. Verplicht advies door de raad aan het college bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.

[1] https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/witte-rook-omgevingswet-gaat-op-1-januari-2024

Op 2 momenten in 2022 zijn deze onderwerpen in een presentatie toegelicht. Hierbij zijn enkele keuzeopties voor de inzet van de instrumenten aan bod gekomen. In dit voorstel stellen we de volgende optie voor:
Het aanleggen van een lijst van gevallen (buitenplanse activiteiten die niet in het Omgevingsplan passen), waarbij verplichte participatie en het adviesrecht geldt. Hierbij zal een mogelijkheid komen om deze lijst na inwerkingtreding van de Omgevingswet o.b.v. ervaring, naar inzicht aan te passen.

Beoogd effect
Het besluit over het adviesrecht zorgt voor duidelijkheid over de rolverdeling tussen gemeenteraad en college bij het verlenen van vergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten.
Het besluit over verplichte participatie maakt voor initiatiefnemers duidelijk wanneer zij de omgeving mee moeten nemen in hun plannen.

Argumenten
1. *Invloed van de gemeenteraad is niet volledig afhankelijk van de instrumenten verplichte participatie en het adviesrecht*
   De kerninstrumenten omgevingsvisie, omgevingsprogramma, omgevingsplan, omgevingsvergunning vormen de belangrijkste momenten van invloed die de raad heeft. De Omgevingsvisie bevat de opgaven voor de langere termijn waar de gemeente mee aan de slag gaat. Het Omgevingsplan vervangt het bestemmingsplan, waar de regels staan voor de fysieke leefomgeving. Regels in een omgevingsplan staan bepaalde activiteiten wel of niet toe en bevatten voorwaarden. Het Omgevingsplan bepaalt wanneer een omgevingsvergunningplicht geldt. Afwijkingen op het Omgevingsplan kunnen verplicht aan participatie en het adviesrecht onderworpen worden door hier vooraf een keuze in te maken.

   Voor zowel de Omgevingsvisie als het Omgevingsplan stelt de raad deze kaders vast (en over deze documenten neemt u ook een besluit). Het college geeft uitvoering aan de kaders. De gemeenteraad is dus belast met de hoofdlijnen en het monitoren van de resultaten. Dit hangt samen met het verbeterdoel om sneller besluiten te nemen.

   Het voeren van participatiebeleid dat ziet op de inzet van participatie bij de omgevingsvisie, programma en omgevingsplan is via het invoeringsbesluit Omgevingswet verplicht gesteld. De ambtelijke organisatie gaat aan de slag met dit participatiebeleid. De gemeenteraad stelt dit beleid vast.

2. *Onze huidige werkwijze sluit goed aan op de voorgestelde invulling van het adviesrecht en participatie*
   Voordat een besluit op een omgevingsvergunning wordt genomen kan er advies van de raad nodig zijn. Nu is de raad hierbij betrokken via de ‘verklaring van geen bedenkingen’. De raad beslist in dit geval dat er geen bedenkingen zijn, met de lijst van gevallen binnen deze verklaring. In de toekomst kan de raad gevallen aanwijzen waarbij advies van de raad wél nodig is. Belangrijk hierin is om het werkbaar en globaal te houden. Overigens komt deze mogelijkheid in de praktijk bijna nooit aan de orde (afgelopen 5 jaar maar enkele keren), omdat de grote (impactvolle) initiatieven worden uitgewerkt in bestemmingsplannen.

   Verplichting tot participatie is een nieuw instrument dat de mogelijkheid biedt de omgeving vaker vooraf te betrekken. Bij grote projecten gebeurt dit nu ook al. Het Omgevingsplan, nu nog het bestemmingsplan, vormt de inhoudelijke kaders voor afwijkingen die initiatiefnemers kunnen gebruiken bij het opstellen van een plan. Bovendien zullen alle grote ontwikkelingen via een wijziging op het Omgevingsplan verlopen, waarvoor al een participatie traject wordt doorlopen.

3. *De lijst sluit aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet*
   De Omgevingswet gaat uit van snelle en heldere procedures. Binnen 8 weken moet de raad een besluit nemen op aanvragen voor buitenplanse activiteiten. Nu is dat nog een procedure van 26 weken. De (beknopte) lijst met gevallen sluit aan bij dit uitgangspunt. Zou de raad bij méér gevallen dan in de huidige werkwijze om advies gevraagd worden, dan heeft dit invloed op de duur van procedures. De standaardprocedure mag in dat geval worden verlengd met 6 weken. Binnen deze 6 weken moet de raad een advies geven. Dit leidt tot een tragere besluitvorming voor de initiatiefnemer. Lukt dit niet binnen deze termijn, dan is er een kans op een dwangsom bij niet tijdig besluiten. Tot slot kan een langere

proceduretijd een uitdaging met zich meebrengen voor het vergaderschema van de raad, besluitvorming binnen 4 weken is niet mogelijk.

4. *De lijst sluit aan bij de bevoegdheden tussen college en raad*
   De lijst beperkt zich tot de gevallen met een grote impact op de omgeving. Mocht het college toch twijfelen of een initiatief niet toch een verplicht advies van de raad moet krijgen, dan kan het college dit alsnog voorleggen aan de raad. Ook tijdens de procedure van de omgevingsvergunning.

Kanttekeningen

1.1 We kunnen initiatiefnemers alleen verplichten dat participatie toegepast wordt, maar niet hoe

In de wet is alleen de mogelijkheid opgenomen om initiatiefnemers te verplichten participatie uit te voeren. De gemeente mag niet voorschrijven hóe zij participatie moeten uitvoeren. De wijze waarop mag de gemeente dus niet beoordelen of voorschrijven. Wel mag de gemeente beoordelen of participatie in voldoende mate heeft plaatsgevonden. De initiatiefnemer moet dit laten zien d.m.v. resultaten van bijvoorbeeld gesprekken met de omgeving.

1.2 De gemeenteraad wil graag een meer directe rol hebben bij activiteiten die buiten het Omgevingsplan vallen

Mocht het college twijfelen of de raad niet alsnog het adviesrecht moet toepassen op een initiatief dat niet op de lijst staat, bijvoorbeeld een maatschappelijk gevoelig initiatief, dan legt het college dit initiatief alsnog aan de raad voor.

Communicatie

Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet starten we met een communicatiecampagne richting inwoners, verenigingen, stichtingen en andere initiatiefnemers. In de campagne is er aandacht voor wat inwoners moeten doen als zij een initiatief hebben.
Daarnaast wordt een handreiking gemaakt voor inwoners, ondernemers, verenigingen, stichtingen en andere initiatiefnemers. In deze handreiking (zie bijlage 2 voor het te doorlopen stappenplan als onderdeel daarvan) staat een werkwijze hoe zij de juiste betrokkenen kunnen meenemen en het gesprek kunnen voeren voor een goed participatietraject. Dit stappenplan zal nog geschikt worden gemaakt voor op de website.

Vervolg

Hiermee wordt geborgd dat de noodzakelijke besluiten onder de Omgevingswet zijn genomen voor inwerkingtreding van de wet (voorlopige datum 1 januari 2024[1]).

Bijlagen

1. Lijst van gevallen adviesrecht en participatie verplicht, at22000360;
2. Stappenplan voor initiatiefnemers, at22001653.

Burgemeester en wethouders,

Dyanne Kocken	Daphne Bergman
secretaris	burgemeester

Besluit d.d. 18/04/2023
Aangehouden